

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
географічний факультет

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
катедра світової політики, дипломатії та туризму

Волинський національний університет імені Лесі Українки
катедра готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації

Луцький національний технічний університет
катедра туризму та готельно-ресторанної справи

Ужгородський національний університет
катедра туризму

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
географічний факультет

Економічний університет у Катовіцах (Польща)
факультет менеджменту

Університет Градець-Кралове (Чехія)
факультет інформатики та менеджменту

Національна туристична організація України
Інститут досліджень діаспори

Міжнародна науково-практична конференція
**КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА
ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ У
РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ГРОМАД:
НАУКОВІ ЗАСАДИ, ПРАКТИКИ,
КОЛАБОРАЦІЯ**

(до 35-річчя катедри країнознавства та туризму
Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

21 листопада 2025 року

УДК 338.483/.484(477)(06)(082)

K91

Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21 листопада 2025 р.) – К., ТОВ «Геопринт», 2025. – 336 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
протокол № 5 від 27 листопада 2025 р.*

ISBN 968-617-674-073-5

Збірка матеріалів міжнародної науково-практичної конференції містить її програму та результати студіювань науковців, педагогів і аспірантів різних регіональних центрів, а також практиків. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання сучасних концептів використання спадщини (від protect до use and develop), теорії музеології та пам'яткознавства в успішному розвитку громад і туризму, моделей, технологій та інструментів використання спадщини задля розвитку територій, логістичних аспектів сталого туризму для громад, кроссекторальних колаборацій в розвитку територій, успішних практик застосування наукового знання для розвитку туризму та громад, проблем збереження і охорони культурної спадщини в освітньому процесі і науковому дискурсі, матеріальних і духовних втрат населення Українського Полісся внаслідок російськоукраїнської війни та їхнього подолання, природи як головного ресурсу для різних видів туризму та основної принади для рекреації і відпочинку, туристсько-рекреаційного потенціалу як засобу досягнення цілей сталого розвитку та складника конкурентоспроможності територій, штучного інтелекту, віртуальної реальності, цифрових платформ у покращенні туристського досвіду та операційних процесів

© Винниченко І., упорядкування, 2025
© ТОВ «Геопринт», 2025

Тодоров І. ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	165
--	-----

Матеріальні й духовні втрати населення Українського Полісся внаслідок російсько-української війни та їх подолання

Трачук О. ПОДОЛАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ І ДУХОВНИХ ВТРАТ ПОЛІЩУКІВ ПОЛІССЯ ЗА РАХУНОК РОЗВИТКУ КЛАСТЕРНОГО ЕТНОТУРИЗМУ.	168
--	-----

Отрошко Л. ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ КИЇВСЬКОГО ПОЛІССЯ: ВТРАТИ ВНАСЛІДОК РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ.....	171
--	-----

Ємельяненко Я. ВІДНОВЛЕННЯ ПОЛІССЯ ЧЕРЕЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ РЕГІОНУ ТА ТУРИЗМ.....	178
--	-----

Природа як головний ресурс для різних видів туризму та основна принада для рекреації і відпочинку

Ільїна О., Ільїн Л. ОЗЕРНІ САПРОПЕЛІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ПЕРСПЕКТИВНІ РЕСУРСИ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ.....	181
---	-----

Коцюба В., Матвієнко М. ЛАНДШАФТНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНЧА-ЗАСПИ У ФОРМУВАННІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	185
--	-----

Тищук І. СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	188
---	-----

Кривенкова Р., Ільющонок І. ОСОБЛИВОСТІ САКРАЛЬНИХ ТАЄМНИЦЬ ПІДЗЕМЕЛЬ МУКАЧЕВА: ПЕЧЕРИ МОНАХІВ.....	192
---	-----

Гіренко Н., Крамаренко Д. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПРИРОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ПОЛТАВЩИНИ.....	195
---	-----

1. Архів Мукачівської православної єпархії. Матеріали з історії Свято -Миколаївського монастиря. URL: <https://mukachevo.church.ua> (дата звернення: 08.11.2025)
2. Феодор (Митрополит Мукачівський і Ужгородський). Спогади про печери поблизу Мукачева. URL: <https://duh-i-litera.com/bookstore> (дата звернення: 06.11.2025)
3. Котляр М.Ф. Історія монашества в Україні: від Київської Русі до XX століття. URL: <https://library.lnu.edu.ua> (дата звернення: 05.11.2025)
4. Войтович Л. Святі місця Карпатського краю. URL: <https://uzhlib.org.ua> (дата звернення: 03.11.2025)
5. Дані польових досліджень Мукачівського району (координати 48.473443, 22.735703). URL: <https://geoportal.gov.ua> (дата звернення: 04.11.2025)
6. Польські військові карти 1941 року (Swiata Kiernycia / Szentkút). URL: <https://polishmaps.eu> (дата звернення: 02.11.2025)
7. Топографічна карта Австро-Угорської імперії 1869 року. URL: <https://mapire.eu/en/map/thirdsurvey> (дата звернення: 31.10.2025)

Гіренко Наталія, Крамаренко Дмитро

ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПРИРОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ПОЛТАВЩИНИ

Полтавщина вирізняється поєднанням лісостепових ландшафтів і запла-
них екосистем Дніпра, Сули, Ворскли та Удаю, що створює базу для екотуриз-
му, водних подорожей, спостереження за птахами та природничої освіти. До
ключових природних «якорів» належать національні природні парки (НПП)
«Пирятинський» і «Нижньосульський», гора Пивиха на узбережжі Кременчу-
цького водосховища, піщано-хвойні озерні комплекси Новосанжарщини, а та-
кож мережа заказників і парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. Геогра-
фічна доступність з Києва та великих міст Центральної України, наявність зро-
зумілих точок входу – маркованих стежок, водних стартів і оглядових вершин –
та переважність «легких» маршрутів для сімей і новачків посилюють привабли-
вість природних локацій регіону [1].

Після 2022 року внутрішні подорожі в Україні зрушили у бік коротких
виїздів на природу і мікровідпусток на вихідні, де Полтавщина пропонує різно-
манітні заплавні й лісостепові ландшафти без складної логістики і дорогого
спорядження.

У працях щодо екотуризму та природокористування наголошується на
важливості інвентаризації та оцінювання природних рекреаційних ресурсів, зо-
нування, маркування стежок і впровадження регламентів відвідування, що мі-
німізують вплив на біорізноманіття водно-болотних угідь. Прикладні дослі-
дження щодо НПП «Пирятинський» і матеріали про моніторинг рекреаційного
впливу демонструють можливість коригувати маршрути і комунікацію з відві-
дувачами без зниження привабливості, а огляди природнозаповідного фонду

Полтавщини систематизують правові статуси й географію охоронних територій для подальшого туристичного продуктування.

Сутнісні характеристики ключових DESTИНАЦІЙ. НПП «Пирятинський» вибудований на заплаві Удаю з мережею екостежок, водних маршрутів і оглядових точок, де поєднуються лісові масиви, луки й культурні ландшафти та організовані місця для спостереження за фауною, включно з охоронюваними видами. «Нижньосульський» охоплює акваторії нижньої Сули із типовими для середнього Придніпров'я заплавами біотопами, що забезпечують високу привабливість для б'ордвотчингу, фототурів і природничої освіти.

Приклади туристичного використання виступають екомаршрути «Пирятинського», що трансформуються у дводенні турпродукти з локальними гідами, прокатом байдарок і освітніми модулями для шкіл, що зміцнює зв'язок парку з громадою. Пивиха функціонує як панорама «ікона» з короткими сходженнями, фототурами та тематичними екскурсіями, що розширюють аудиторію за рахунок доступності. Піщано-хвойні озера формують прості сценарії сімейного релаксу з купанням і короткими прогулянками без складної логістики. Міський дендропарк Полтави закриває потребу «зеленої паузи» в урбаністичному маршруті, підтримуючи цілорічність відвідування регіону [2].

Полтавщина поєднує зручне транспортне положення і природні локації без високого порога фізичної підготовки, формуючи сегмент доступного природного туризму та екологічної освіти. Водночас на популярних точках – Пивиха та пляжні зони кар'єрного походження – загострюються питання ерозії, перевантаження прибережних смуг, стихійного відпочинку і відходів, що потребує менеджменту потоків, комунікації правил і моніторингу стану біотопів; природоохоронні матеріали регіону фіксують такі підходи як пріоритетні [3].

Весна і осінь оптимальні для б'ордвотчингу, фототурів і пішохідних стежок у «Пирятинському» та заплавах Сули, коли біота найбільш активна, а температури комфортні для довших прогулянок. Літо актуалізує пляжні сценарії на «блакитних озерах» і узбережжях Кременчуцького водосховища та сплави Удаєм і Сулою, які комбінуються з пікніками і ночівлями в зелених садибах чи кемпінгах. Узимку зберігається потенціал коротких природничих прогулянок у міських зелених зонах і оглядових точках з легкою логістикою, що підтримує цілорічний інтерес до регіону.

Природні об'єкти Полтавщини мають стабільну туристичну привабливість завдяки поєднанню водно-болотних систем, лісостепових краєвидів, рідкісних геоморфологічних форм і розгалуженої мережі ПЗФ, що дозволяє будувати маршрути різної тривалості та складності для родин, початківців і природничо мотивованих мандрівників. За умови дотримання принципів сталості і

прозорого менеджменту навантаження регіон здатний утримувати цілорічний попит і розширювати пропозицію природоорієнтованих турів для внутрішнього ринку.

1. Гіренко Н.І., Крамаренко Д.П. Перспективи розвитку зеленого готельного бізнесу в сучасних реаліях. *Development Service Industry Management*, 2025. (2), 207–213. [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10\(26\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10(26))
2. Дев'яте чудо Полтави: популярний нарис про дендропарк (довідкове друковане видання з розділом про історію і рекреацію). Урядовий кур'єр. 2022. № 103. С. 12–13
3. Третяк А. М., Третяк Н. А. Рекреаційне землекористування в межах водоохоронних зон і прибережних захисних смуг міст у контексті сталого розвитку. *Агросвіт*. 2020. № 8. С. 42–52.

Бартошак Валентина, Фурка Лариса

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ БРЕНДУ “ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН” У ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Тернопільщина славиться своїми мальовничими краєвидами, численними річками, печерами й заповідними територіями. Найвідомішим природним об'єктом краю є Дністровський каньйон — один із семи природних чудес України. Ця унікальна природна пам'ятка поєднує в собі велич річки Дністер, мальовничі ландшафти, багату флору й фауну, а також великі можливості для розвитку різних видів туризму. Його протяжність сягає понад 250 км, а глибина подекуди досягає 200 метрів. Схили каньйону складені з давніх вапнякових порід, що зберігають сліди геологічних епох. Тут ростуть рідкісні види рослин, занесені до Червоної книги України, мешкають численні тварини, а на території каньйону налічується близько сотні пам'яток живої та неживої природи. Дністровський каньйон — це своєрідний музей геології, адже тут можна побачити історію земної кулі «в розрізі». Особливе місце посідають травертини — вапнякова порода, що зазвичай знаходиться у важкодоступних місцях і скелями нависає над схилами Дністровського каньйону. Це місце — найбільше скупчення печер в Україні, загальна їх кількість перевищує [1]. Каньйон охоплює території чотирьох областей — Тернопільської, Хмельницької, Чернівецької та Івано-Франківської. Найвідомішими туристичними точками є міста Заліщики, Кам'янець-Подільський, а також села Нижнів, Лука та Устечко [4; 5].

Дністровський каньйон — справжній осередок активного відпочинку. Його природні умови дозволяють розвивати різні форми туризму:

- Водний туризм — сплави на байдарках, плотах чи катамаранах. Це найпопулярніша розвага серед відпочиваючих, що дозволяє насолодитися красою Дністра та його звивистих берегів.

Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21 листопада 2025 р.) – К., ТОВ «Геопринт», 2025. – 336 с.

Упорядник І.Винниченко

За зміст, орфографію та стилістику тексту, а також за порушення авторських прав відповідальними є автори публікацій

Збірка матеріалів міжнародної науково-практичної конференції містить його програму та результати студіювань науковців, педагогів і аспірантів різних регіональних центрів, а також практиків. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання сучасних концептів використання спадщини (від protect до use and develop), теорії музеології та пам'яткознавства в успішному розвитку громад і туризму, моделей, технологій та інструментів використання спадщини задля розвитку територій, логістичних аспектів сталого туризму для громад, кроссекторальних колаборацій в розвитку територій, успішних практик застосування наукового знання для розвитку туризму та громад, проблембереження і охорони культурної спадщини в освітньому процесі і науковому дискурсі, матеріальних і духовних втрат населення Українського Полісся внаслідок російсько-української війни та їхнього подолання, природи як головного ресурсу для різних видів туризму та основної принади для рекреації і відпочинку, туристсько-рекреаційного потенціалу як засобу досягнення цілей сталого розвитку та складника конкурентоспроможності територій, штучного інтелекту, віртуальної реальності, цифрових платформ у покращенні туристського досвіду та операційних процесів